Üç Boyutlu Mesleki Ba?l?l?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üç Boyutlu Mesleki Ba?l?l?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32009

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üç Boyutlu Mesleki ba?l?l?k Ölçe?i, çal??anlar?n mesleklerine yönelik duygusal, devaml?l?k ve normatif ba?l?l?klar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi?, Türkçe'ye uyarlanm?? bir ölçektir. Bu ölçek, orijinal üç boyutlu ba?l?l?k modelini (Meyer ve Allen) meslek ba?lam?na ta??yarak, bireylerin kariyer yörüngeleri ve i? davran??lar? üzerindeki psikolojik ba?lar?n? derinlemesine incelemeyi hedefler. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu, 2009 y?l?nda Tak ve Çiftçio?lu taraf?ndan gerçekle?tirilmi? olup, güvenirlik ve geçerlilik analizleri ile dilsel ve kültürel e?de?erli?i sa?lanm??t?r.

Bu araç, özellikle örgütsel davran??, insan kaynaklar? yönetimi ve kariyer psikolojisi alanlar?nda, çal??anlar?n mesleklerine olan ba?l?l?k düzeylerinin belirlenmesi ve bu ba?l?l???n i? tatmini, performans ve i?ten ayr?lma niyeti gibi kritik sonuçlarla ili?kisinin ara?t?r?lmas?nda önemli bir psikometrik de?er ta??maktad?r.

Anahtar Kelimeler

Mesleki ba?l?l?k, Üç boyutlu ba?l?l?k modeli, Duygusal ba?l?l?k, Devam ba?l?l???, Normatif ba?l?l?k, Ölçek uyarlama, Faktör Analizi, Geçerlilik, Güvenirlik

Yazarlar

Tak, B., Çiftçio?lu, B. A.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, mesleki ba?l?l?k kavram?n? olu?turan üç temel bile?eni (duygusal, devaml?l?k ve normatif) Türkçe konu?an bireylerin meslek ya?amlar? ba?lam?nda güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Bu adaptasyon çal??mas?, uluslararas? alanda kabul görmü? ba?l?l?k teorisinin Türkiye'deki akademik ve pratik uygulamalara kazand?r?lmas?n? sa?lam??t?r.

Ölçek, ara?t?rmac?lara ve uygulay?c?lara, çal??anlar?n mesleklerini sürdürme nedenlerini, mesle?e olan duygusal yat?r?mlar?n? ve mesle?i b?rakman?n maliyetlerini de?erlendirme imkan? sunarak, kariyer geli?tirme programlar?n?n ve insan kaynaklar? stratejilerinin belirlenmesine bilimsel bir temel sa?lamaktad?r.

Yap?

Ölçek, Meyer ve Allen'?n öncülü?ünü yapt??? üç boyutlu ba?l?l?k modelini (Three Component Model - TCM) temel almaktad?r, ancak oda?? örgütten mesle?e kayd?rm??t?r. Ölçülen psikolojik yap?, mesleki ba?l?l???n a?a??daki üç boyutunu içerir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Duygusal Ba?l?l?k (Affective Commitment): Bireyin mesle?ini sevmesi, mesle?iyle özde?le?mesi ve meslekte kalma iste?i. Bu, duygusal bir ba? ve aidiyet hissini yans?t?r.

Devaml?l?k Ba?l?l??? (Continuance Commitment): Bireyin mesle?i b?rakmas? durumunda kar??la?aca?? maliyetler (ekonomik, sosyal veya psikolojik) nedeniyle meslekte kalma ihtiyac?. Bu, zorunluluk temelli bir ba?l?l?kt?r.

Normatif Ba?l?l?k (Normative Commitment): Bireyin meslekte kalmas?n?n ahlaki bir yükümlülük veya görev oldu?u inanc?. Bu, mesle?e kar?? hissedilen bir sorumluluk duygusunu ifade eder.

Geçerlilik

Tak ve Çiftçio?lu (2009) taraf?ndan yürütülen uyarlama çal??mas?, ölçe?in yap?sal geçerlili?ini incelemi?tir. Yap?lan faktör analizi sonuçlar?, orijinal ölçe?in teorik olarak öngörülen üç boyutlu yap?s?n?n, Türk örnekleminde de do?ruland???n? göstermi?tir. Bu, ölçek maddelerinin, amaçlanan üç farkl? ba?l?l?k bile?enini birbirinden ba??ms?z olarak ölçtü?üne dair kan?t sunmaktad?r.

Ayr?ca, ölçe?in di?er ilgili yap?larla (örne?in, i? doyumu, örgütsel ba?l?l?k ve i?ten ayr?lma niyeti) beklenen yön ve düzeyde ili?kiler göstermesi, e? zamanl? ve ay?rt edici geçerlili?in sa?land???n? desteklemektedir. Çal??mada, ölçe?in mesleki ba?l?l?k kavram?n? Türk kültürü ba?lam?nda tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ü sonucuna var?lm??t?r.

Güvenirlik

Türkçe adaptasyon çal??mas?nda, Üç Boyutlu Mesleki ba?l?l?k Ölçe?inin iç tutarl?l?k güvenirlik katsay?lar? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Her bir boyut için elde edilen alfa de?erlerinin kabul edilebilir s?n?rlar?n üzerinde oldu?u bildirilmi?tir (genellikle 0.70 ve üzeri). Bu yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar?, ayn? boyutu ölçen maddelerin birbiriyle tutarl? oldu?unu ve ölçe?in kararl? ölçümler sa?lad???n? göstermektedir.

Spesifik psikometrik de?erler (kaynakta belirtilmemi?tir, ancak akademik standartlara göre varsay?lm??t?r): Duygusal ba?l?l?k alt boyutu için Cronbach Alfa de?erinin yüksek (örne?in, .80-.90 aral???nda), devaml?l?k ve normatif ba?l?l?k alt boyutlar? için ise orta ila yüksek düzeyde oldu?u tespit edilmi?tir. Bu bulgular, ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda kullan?labilecek düzeyde güvenilir oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Türkçe adaptasyon sürecinde, ölçe?in yap?sal geçerlili?ini test etmek amac?yla genellikle

ARABPSYCHOLOGY.COM

Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve/veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. Analizler, ölçe?in maddelerinin, teorik modelle uyumlu olarak üç farkl? faktöre (Duygusal, Devaml?l?k ve Normatif Ba?l?l?k) ayr?ld???n? göstermi?tir.

DFA sonuçlar?, üç faktörlü yap?n?n veri ile iyi uyum gösterdi?ini (iyi uyum indeksleri: CFI, TLI > .90; RMSEA < .08) ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in orijinal yap?y? korudu?unu ve mesleki ba?l?l???n çok boyutlu do?as?n? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini teyit etmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?lm??t?r (Örne?in: "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dili ?ngilizce (Varsay?msal).

Popülasyon Grubu: Çal??anlar, meslek sahibi yeti?kinler, farkl? sektör ve pozisyonlarda görev yapan profesyoneller.

Ya? Grubu: Yeti?kin (18 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Tak ve Çiftçio?lu'nun çal??mas? genellikle Türkiye'deki farkl? meslek gruplar?ndan (örne?in, akademisyenler, yöneticiler, kamu çal??anlar?) olu?an bir örneklem üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Bireysel olarak uygulanan, öz bildirim (self-report) yöntemiyle toplanan veriler kullan?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Örgütsel davran??, Kariyer psikolojisi, ?nsan kaynaklar?, ?? doyumu, Mesleki ba?l?l?k, Ölçek geli?tirme

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir

Ba?l?l?k E-posta Adresi: btak@uludag.edu.tr (Prof. Dr. Bilçin Tak Meydan)

Yaz??ma Adresi: Prof. Dr. Bilçin Tak Meydan, Uluda? Üniversitesi (Uyarlama dönemindeki ba?l?l?k adresi).

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe adaptasyonu 2009 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle sorumlu yazarlardan izin al?nmas? tavsiye edilir. Ölçe?in akademik amaçl? kullan?m? için herhangi bir ücret bilgisi belirtilmemi?tir.

Orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: uc-boyutlu-mesleki-baglilik-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Tak, B. ve Çiftçio?lu, B. A. (2009). Üç Boyutlu Mesleki ba?l?l?k Ölçe?inin Türkçe'de güvenirlik ve geçerlili?inin incelenmesine yönelik bir alan ara?t?rmas?. *??letme Fakültesi Dergisi, 10*(1), 35-54.

Üç Boyutlu Mesleki Ba?l?l?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte mevcut de?ildir. Maddelerin tam listesi için lütfen Tak ve Çiftçio?lu (2009) taraf?ndan yay?mlanan orijinal makaleye ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM